

ΓΙΑΝΝΗ ΣΚΑΡΙΜΠΑ

ΤΟ ΘΕΙΟ ΤΡΑΓΙ

ΕΚΔΟΤΗΣ: ΑΡΙΣΤ. Ν. ΜΑΥΡΙΔΗΣ
ΑΘΗΝΑ — 1933

ΟΙ ΠΡΩΤΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Τὸ δεῖο τραγί.

Χαρισμένο στὸν φίλο
μουσικὸ—καλλιτέχνη
Λεωνίδα Μακρίδη.

Ἐνας ἀέρας φυσοῦσε κεῖνο τὸ βράδυ· ἡ δημο-
σὰ φειδοσέρονταν ἀτέλειωτη—σὰν μιὰ αἰωνιάτη—
στὸ κάμπο· ἐβουΐζαν οἱ καλαμιές, κρύο ἔκανε.

Κι' αὐτὸς προχωροῦσε.

Ἦταν παραδομένος στὸ δρόμο του, σὰν ὁ στρα-
βὸς στὸ αἰώνιο σκοτιάδι· πήγαινε ὅλο πήγαινε, σὰν
μιὰ ψυχὴ μεσ' στήν ἐρημία τοῦ χρόνου.

Τὸν εἶχαν παραξηγήσει οἱ ἀνθρώποι· ἡ σκόνη
τὸν εἶχε κάμει κατάσπρω, κι' ὁ δρόμος—θεέ μου ὁ
δρόμος—ποτὲ δὲ θὰ τέλειωνε.

Ἡ ἀδερφή του τὸν ἔδιωξε. Τὸν ἔδιωξε ; σκεδὸν
ναὶ σκεδὸν ὄχι· μὰ αὐτὸς ἔφυγε.

Εἶχε πάει νὰ τῆ δεῖ ποδαρόδρομο· τώρα πάλι
ποδαρόδρομο ἔφυγε. Πάντα ἔτσι. Κοσμογυριστής,
στρατοκόπος, ἀλήτης. Οἱ δημόσιοι δρόμοι, οἱ σιδη-
ροδρομικὲς γραμμές, οἱ ἀπόστασεῖς, ἦσαν τὰ μεγάλα
δρομολόγια τῆς ζωῆς του. Οἱ γέφυρες, οἱ πολιτείες,
τὰ τ.ᾠνεῖ, οἱ φευγάμενοι σταθμοὶ τῆς ὑδρόγειος·
ἔτσι ἦταν. Ἡ γῆ δὲν τὸν χόραε· τὸν τραβοῦσε ἡ

πνοή τῆς ἐρήμου.

Εἶχε μείνει μὲ τὸ μπᾶ! ἢ ἀδερφή του.

Σὰν τὸν εἶδε νὰ μπαίνει δὲν τὸν γνώρισε· ἕνας ἀλήτης τῆς φάνηκε. Τὰ δασὰ του μαλλιὰ, τὰ χαράκια τοῦ μούτρου του, ἐκείνη του ἢ στρεκλή σιλουέτα, φάνταξαν στὸ κάρδο τῆς πόρτας σὰν μιὰ φοβέρα ποῦ θάμπενε.

... Μπᾶ ὁ Γιάννης!..

Ναὶ ὁ Γιάννης, καὶ μπῆκε. Κύταξε γύρω του, ζητῶντας μιὰ καρέκλα καὶ κάθισε. Μὰ αὐτὸς ἦταν ἀλήτης· ἕνας ἀλήτης σωστός. Ἡ ἀδερφή του τὸν κύταξε.

... Ὁ Γιᾶ—ννης; τοῦ κάνει, μᾶλλον σὰ νὰ ἦταν τρόπος νὰ μὴν ἦταν αὐτός, παρὰ γιατί ἀμφίβαλε. Αὐτὸς δὲν ἀπάντησε μιὰ ἀπάντηση μάταιη· ἦταν φανερό πὼς αὐτὸς ἦταν ὁ Γιάννης· μόνο εἶπε: τί νέα;

... Καλὰ εἶπ' αὐτὴ καὶ τὸν κύταξε. Πῶς κατάντησε ἔτσι, πῶς ἔγινε. Πρὸ ἕξι χρόνια τὸ ἴδιο· ἔτσι παρουσιάστηκε ἄξαφνα ἕνα βράδυ στὴ πόρτα. Ζοῦσε τότες ἢ μάνα τους κι' αὐτὴ ἦσαν ἄκόμα ἀνύπνιτροι. Μῆτε νὰ τὸν πλύνουν δὲ κάθισε, μῆτε νὰ τὸν μαλώσουν λιγάκι· μπῆκε ἀμίλητος κι' ἔκλαψε. Ἦ' ἄλλο πρῶτ' τὸν ἐχάσαν. Πῆρε πάλι τὴς στράτες.

Τώρα ἕμως ἀπόγινε· εἶχε χάλια .. Θεέ μου. Τὸ πρόσωπό του ἦταν καὶ δὲν ἦταν αὐτὸ —σὰν μιὰ φωτογραφία ποῦχε τραβηχτεῖ δυὸ φορὲς—καὶ μὲ κάτι σπάγγους ἦσαν μπαλωμένα τὰ ροῦχα του· μεσ' στὴν ἀπλησὰ καὶ τὴ βροῶμα ἀνάδευε.

Πῆγε κοντὰ του ἀπὸ βαθειὰ τῆς συμπόνια· δάκρυσε, ἔκαμε νὰ τὸν χαϊδέψει λιγάκι, μὰ εὐτὸς ἕνα μύχιό ρίγος ἀπέχθειας τὴν διάτρεξε σύγκορμη ἐμύ-

... φριξε ἄσκημα· ἦσαν ξένο της κρέας ἢ σάρκα του, ντου-
νιά ἔζεχνε ἢ κορμίλα του, κόσμο!

... Παινᾶς; τὸν ἀρώτησε.

— Πεινώ.

Εὐτυχισμένη ποὺ θὰ μάκραινε, μιὰ στιγμή ἀπὸ
πλιάι του, ἔτρεξε σερπειτὴ στὴ κουζίνα. Ἄνοιξε ἕνα
ντουλαπάκι καὶ ἔψαχνε. Χτυποῦσ' ἡ καρδιά της· ἕνας
τρόμος τὴ δούλευε.

Τοῦφερε ψωμί καὶ τυρὶ· τοῦβαλε μιὰ καρέκλα
κοντά του καὶ πῆγε μακριά του καὶ κάθισε.

Ἔτρωγε. Ἀφιερώθηκε δλόκληρος στοὺς καῦμοὺς
τῆς κοιλιάς του. Μάσασε καὶ τὰ μελίγκια του δούλευαν,
φρούσκωναν σὲ κάθε δαγκωμάσά του τὰ νεῦρα. Σάν
μιὰ ἐκδίκηση ἦταν τὸ τρώει του.

Ἔτσι, μόνο ποὺ οἱ ἄνθρωποι ντρέπονται. Ἔ-
νοστικτα κρύβεσαι σάν θὰ ξεγυμνώσεις τὸ σῶμα σου·
εἶναι κάτι πράγματα ποὺ ὁ καθένας μας τὰ κίνει
κρυφά, δίχως μάρτυρες. Στὸ σπίτι σου, κλείνεσαι·
καὶ τίς τρύπες βουλώνεις. Στὸ ὑπαιθρο, κυτᾶς γύρω
γύρω μὴν σὲ δεῖ κάνα μάτι.

Κι' αὐτὸς μπρὸς στὸ βλέμμα της, ἄχ θεέ μου
πῶς ἔτρωγε! Καθὼς μασοῦσε καὶ γίνονταν ἕνας πο-
λιτὸς τὸ ψωμότυρο, γούρλωνε γιὰ νὰ καταπιεῖ τὰ δυὸ
μάτια του, σάν γιὰ νὰ μὴν τὸν πνίξει ἡ γλύκα· σάν μιὰ
μπίλια στὸ λαιμό του, ἀνεβοκατέβαιν' ὁ κούρκουνας.

Ἡ ἀδερφή του τὸν ἔβλεπε μὲ κάτι αἰσθήματα
ἀνάμικτα· τόσο ντρέπονταν ὥστε, πῆρε ἀπ' αὐτόνε
τὰ μάτια της· κύταζε ὄξω· ἕνας ἀγέρας φουσοῦσε κι'
ἡ ἡμέρα τρεμόσβενε· καθὼς τὰ χλωμὰ φῶτα τοῦ σού-
ρουπου ὄλο καὶ σερνόνταν στὴ κάμαρη, νόμιζες πῶς

κάθε τόσο μετατοποῦσαν τὰ πράγματα.

Ἡ Ἑλένη ἐσκέφτοταν. Ὅσο πάγαινε ἡ ἀνησυχία της αὖξαινε. Αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος ..... μὰ ποῖός ἄνθρωπος; ντράπηκε· δὲν ἄξιζ' ἔτσι· ὁ Γιάννης ἦταν ὁ ἀδερφός της. Μικρὴ τὴν ἐδιάβαζε.

Γύρισε καὶ τὸν εἶδε· ἦταν ἡ ψυχὴ της περίλυπη.
"Ἄχ Γιάννη τοῦ κάνει.

Αὐτὸς μῆτε πρόσεξε. Εἶχ' ἀποράει καὶ κάθονταν.
Κάτ' ἤθελε· ἔφαγνε μὲς' στὶς τσέπες του ἡσυχά.

... Ποῦθε ἔρχεσαι Γιάννη; τὸν ρωτᾷει γλυκά.

— Ἀπὸ πάνω, τῆς κάνει καὶ τῆς ἔδειξ' ἀόριστα.

... Ἀπὸ ποῦ;

— Ἀπ' τὸ δρόμο, καὶ ψάχνονταν.

... Μὰ τί θέλεις; τί ψάχνεσαι;

— Τίποτα.

Ἀναποδογύρισε τὴ σακούλα τῆς τσέπης του καὶ ἔβαλε ἀπὸ κάτω τὸ χέρι· ἓνα κίτρινο ἀλεύρι χύθηκε στὴ φούχτα του· καπνός. Τέντωσε τὴ παλάμη καὶ ἄρχισε μὲ προσοχὴ νὰ διαλέγει· πέταε ἓνα ἓνα τὰ ψύχουλα, τὰ χοντράδια, τὴ βρωμιά. Ἐπειτα ἔκανε οὐφς μὲ τὴ μύτη καὶ ρούφαε· δὲν στρίβεται πιά τσιγάρο εἶπε μόνος του.

Ἡ Ἑλένη ἀνατρίχιασε· ἔχωσε τὸ χέρι πῶς ἀπὸ νὰ κάδρο καὶ κάτι πῆρε καὶ τοῦφερε· ἦταν τσιγάρο.
: Πέρονω ἀπὸ κανένα τοῦ Νίκου, τοῦ κάνει, νὰ βροῖσκειται· τυχαίνει καμμιά φορὰ νὰ μὴν ἔχει.

Μῆτε ρώτησε ποιὸς ἦταν ὁ Νίκος, μόνον τὸ πῆρε καὶ φούμαρε: Πά, ρούφαε μιὰ καὶ σταμάταε μὲ τὸ στόμα ὀρθάνοιχτο, σὰν νὰ σταματοῦσε ἡ πνοή του. Πά, καὶ καπνός πιά δὲ φαίνονταν. Μετὰ παρατήρησε

εὐτὺς τὸ τοιγάρο του· σιὰ δυὸ δάχτυλά του κρατών-
τας το, τὸ ἀπολάμβανε μὲ ἄγριο μάτι· σὲ κάθε του
ρουφηξιά χαρακώνονταν πὸ βαθειὰ οἱ γραμμάτσες του·)
ἔκανε προσεκτικὰ καὶ μὲ φρόνηση, σὰν γιὰ νὰ μὴν
τοῦ ξεφύγει ἡ γλύκα· Μόνο ρώτησε, εἶπε· ἡ μάνα;
... Τόωωρα ἡ μάνα, του κάνει.

Δὲν ξανάπε ἕνα μίταιο λόγο· ἦταν φανερὸ πὸς
ἐπέθανε.

... Πέθανε, τοῦ ξαναλέει αὐτὴ μὲ διαίθεση καὶ
δίνει κανεὶς ἕνα χτύπημα· ἡ ἀναισθησιά του τὴν κεί-
ραζε.

— Ἔ λοιπόν;

Ἄπόμεινε. Ἦταν λοιπὸν ἕνα ἴφους. Ἀνήσχυ-
ῆριξ' ἕνα βλέμμα τοιγάρο της· κύταξε τὸ παράθυρο·
λίγο ἀκόμα καὶ νύχτωνε. Ἐὰ πρῶτα ἀμφίβουλα,
ὕποπτα μὲσ' στὸ ἠμέρωτο ἔχρισαν· μὰ ἀνατριχίλα
τὴν κούνησε.

Ἦγγε ν' ἀνάψει τὴ λάμπρα καὶ τὰ χέρια της τρέ-
μαν. Καθὼς ἀναδόθηκε ἡ φλόγα ἀπ' τὸ σάιρο της,
ὕπ' ἄμην γοργὰ μιὰ στροφή πᾶν στοὺς τοίχους οἱ
ἴσκιοι τοῦ Μιούρη, ἀπαίσιμα ἢ σιὰ κ' αὐτοῦ τοῦ με-
τατοκῆθηκε καὶ σάϊθηρε.

Ἄου! βάζει μιὰ φρονὴ καὶ γουρίζει. Ἦταν στὴ
θέση του ἀκίνητος· κίθοντιαν συλλογισμέτος, βαρβός.
Μήτ' ἐφρίνη νὰ νόησε.

... Ἄου δῶ .. τοῦ κάνει αὐτὴ, μὰ σιμαίτησε
ἀχ ποῦσαι Νίκο; ξανάπε.

Μὰ καὶ τόση αὐτὸς δὲν ἐμίλησε· μόνο κύταζε
εἶχε πολὸ κροῖο τὸ βλέμμα.

... Ὁ Νίκος, τοῦ φανάζει, ὁ ἄντρας μου.

Τὸ «ὁ ἄντρας μου» τῶπε ὅπως εἶσαι γιὰ νὰ τὸν ξεχωρήσει ἀπ' αὐτόνε· ἤθελε νὰ τοῦ κάμει αἰσθητὴ τὴ διάκριση, ποῦχε σ' αὐτὸν καὶ σὲ κεῖνον.

— Ἔ λοιπόν; κάνει αὐτός.

— Ἔ λοιπόν; λέει κι' αὐτή. Σάσισε· ξέχασε τ' εἶχ' ἀκριβῶς νὰ τοῦ πεῖ. Μιὰ βαθειὰ σιωπὴ ἀκολούθησε κι' ἦταν ἔτσι σὰν γοργὰ ν' ἀλαργεῦαν στὸ χάος. Δὲν μιλοῦσαν, ἐσκέφτονταν· κάτι λυπητερές γραμμὲς φάνηκαν νὰ τρέχουν στὴν ὄψη του κι' ἀπὸ κοντὰ ἢ ἴδια ἢ λύπη·

Τότε ἓνας λυγμὸς τὴν ἐτσάκισε ... Γιάννη τοῦ κάνει, ἄχ Γιάννη παντρεύτηκα· πῶς κατάντησες ἔτσι πῶς ἔγινες· δὲν ἀκοῦς, ἢ μάνα μας πέθανε· πέθανε Γιάννη μου ἢ μάνα μας κι' ἐγὼ ἔκλαιγα· δὲν ἀκοῦς ἐγὼ ἔκλαιγα· ἔκλαιγα γιὰτὶ πέθαν' ἢ μάνα μας, ἔκλαιγα γιὰτὶ ἔλειπες σύ.

Μαλακιά ἢ φωνὴ της, εἶχε τεντώσει σὰ λάστιχο ἔκλαιγε ...

— Τώρα ... ἔκαμε τρυφερὰ γιὰ νὰ ἐξακολουθήσει, μὰ αὐτὸς τὴν διάκοψε: Τώρα τί;

— Τώρα νά, θάρθει ὁ ἄντρας μου.

Τῶπε ἔτσι ἀπίστευτα ἄξαφνα· εἶχε μιὰ βαθειὰ κακεντρέχεια ὁ λόγος τη. Τὶ τέρας! τὴν τάραξε· τῆς ἔκανε φρίκη ἢ ἐπλάθειά του, ἢ ἀναλγησιά του, ἢ ὁμότη του.

— Γιατὶ ἦ ρθες, τὸν ρωτᾷ ἀπότομα.

— Θὰ φύγω· ἔκαμα χαμηλὰ γιὰ νὰ προάμμα.

— Λέγε, τί;

— Ἡ Μαρία ...

Νευρικὸ ἓνα γέλιο τὴ τσάκισε· ἄχαχα ἢ Μαρία

ἄχαχα ἢ Μαρία ... καὶ σκεφτόταν μὲ λύπη ἐκεῖνο κεῖ-
 «τὸ θὰ φύγω» του. Ἄχ πόσο ἤσυχα τόπε!

Καὶ νάτον σηκώθηκε· τράβηξε κατ' εὐθείαν
 στὴ πόρτα· σωστά ;... ἀδερφέ μου ...

Αὐτὸς ἄνοιξε. Σὰν μαῦρος μερμηκὸς ἔπεσε τὸ
 σκοτάδι στὸ ἀνοιγμα· ἕνας ἀέρας φυσοῦσε.

... Γιάννη ... καὶ χυμᾶει ξωπίσω του μὰ δὲν
 πρόφτασε· αὐτὸς εἶχε πηδήσει—σὰν στὸ κενὸ—μεσ'
 στὴ νύχτα. Μόνο τὰ Γιάννη της πέταγαν σὰν πλη-
 γωμένα πουλιά. Ἐνα ψυχρὸ φύλλο τοῦ ἀνεμου ἄξαφ-
 να χύθηκε στὴ κάμαρη. Ἡ φλόγα τῆς λάμπας ἐμιά-
 κρυνε κι' ὅπ, μιὰ στροφὴ φέραν οἱ ἴσκιοι, καὶ πή-
 δησε. Ἡ νύχτα ἐφούσκωσε. Ὅλα τὰ πράγματα εἶ-
 χαν ἀποθέσει τὸ πρόσωπο.

Β'

Ἐνας ἀέρας φυσοῦσε κείνη τῇ νύχτα.

Ἡ δημοσὰ φειδοσέρονταν ἀτέλειωτη—σὰν μιὰ
 αἰωνιότη—στὸ κάμπο. Ἐβούιζαν οἱ καλαμιές κρῖα·
 ἔκανε.

Κι' αὐτὸς προχωροῦσε.

Ἦταν παραδομένος στὸ δρόμο του,σὰν ὁ στρα-
 βὸς στὸ αἰώνιο σκοτάδι· ἐπήγαινε—ὄλο πήγαινε—
 σὰν μιὰ ψυχὴ μεσ' σιτὴν ἐρημία τοῦ χρόνου.

Τὸν εἶχαν παραξηγήσει οἱ ἀνθρώποι· ἢ σκόνη
 τὸν εἶχε κάνει κατῶπρο, κι' ὁ δρόμος—ἄχ θεέ μου
 —ὁ δρόμος· κατὲ δὲ θὰ τέλειωνε. Δὲν αἰστάνονταν

τίποτε· μήτε χαρὰ μήτε λύπη· ἀδιάφορος ἦτανε κι' ἤσυχος· γιατί· μήπως δὲν ἦτανε ἡ δημιουργία στὴ θέση της; ἢ μὴν εἶχε ἀντίρρηση γιὰ τὸ νόμο τῆς ἔλξης; ἢ σιωπὴ τὸν ἐγνώριζε, οἱ νύχτες τὸν ξέραν· ἦταν τῆς ἐρημίας τὸ λουλοῦδι.

Ἄρα ὁ κόσμος ἀργά· τὰ πράγματα ἀφιμένα στὸ πᾶσι τους· νὰ δημιουργοῦνται οἱ δρίζοντες· νὰ γεννιέται ὁ χρόνος· οἱ τόποι, οἱ ἐποχὲς νὰ πηγαίνουνε. Ξέρετε πῶς περπατᾶνε στὴ γῆ; νά, πηγαίνουν· τίποτ' ἄλλο πηγαίνουν· σὲ προῦπαντᾶνε τὰ ὄρια σὲ ἀκολουθᾶνε οἱ δρόμοι κι' οἱ πολιτείες—οἱ πολιτείες—σοῦ τραγουδᾶνε βαθειά. Ἔχει ἓνα χιῦπο τὸ χάος· ἔχει ἓνα σφυγμὸ τὸ κενό· καὶ μόνο οἱ ὄρες σφυαίνου· καὶ μόνο οἱ καιροὶ δὲ μιλοῦν. Ἡ αἰωνιότη σὲ κυτάζει καὶ σκέφτεται· τὰ πλάτη, οἱ ἀπόστατες, εἶναι ἀφιερωμένα στὸ βᾶδῃ σου· ἀναθυμιάζει μ' εὐλάβεια κατ' ἀπ' τὸ βῆμα σου ἢ γῆ.

Ἔτσι πᾶνε· ὅλο ἴσα καὶ ντοῖτα· ἄκρη-ἄκρη στὶς σιδηροτροχιές, στὰ ποτάμια, ἄκρη-ἄκρη στοὺς ὄρους γιαιούς· πάντα δημοσὰ κι' ὅλο κάμπο· δὲν ἀνεβοκατεβαίνουν οἱ δρόμοι, δὲν πᾶν οἱ στράτες λοξά· γιὰ σένα δεξιά ἢ ζερβὰ νὰ διαβαίνουν τὰ ὄρη, νὰ ἐξελίσσονται οἱ θάλασσες· ἢ καμπύλη, ἢ εὐθεῖα, κι' ὁ κόσμος ἀργά· ἢ αἰωνιότη πιστώνει. Ἡ φηγγόκεντρο δύναμη ἄς εἶναι ἓνα παραμῦθι τῶν κύκλων, καὶ μόνο μιὰ γραμμὴ κατακόρυφη νᾶσαι σὺ στὶς στροφές· ἔτσι ὅπως πᾶνε οἱ δρόμοι μονάχοι τους, ὅπως στέκουν τὰ βράχια.

Κι' αὐτὸς προχωροῦσε.

Αὐτὴ ἡ νύχτα ἦταν ὅλο σιωπὴ κ' ὅλη ἄστρα-